

KIZLARDA ERGENLİK ÇAĞI DAVRANIŞ Problemleri ÜZERİNDE BİR İNCELEME

CAVİT BİNBAŞIOĞLU

Psikoloji, özellikle Eğitim Psikolojisi üzerinde ülkemiz ölçüsünde inceleme ve araştırmalarda bulunmanın önemi büyüktür. Bu konularda bizde verilen örneklerin çoğu yabancı kaynaklara aittir. Bu durumu bilerek, 1957 yılında çalıştığım bir Kız İlköğretmen Okulu'nun öğrencileri üzerinde anket yöntemiyle bir incelemeye girişmişim. Bu, aynı zamanda, öğrencilerim için Eğitim Psikolojisi derslerinin bir uygulaması niteliğinde idi. Ergenlik çağında bulunan 308 kız öğrenci üzerinde yapılan bu inceleme pek azımsanamıya-

cak bir nitelikte idi. Bu, her şeyden önce, öğrencilerin konunun önemini takdir edecek bir durumda olmalarından ileri geliyordu. Bunun için verilen cevapların içten olmaları olasılığı yüksekti.

İncelemenin başka bir önemi de, ankete cevap veren öğrencilerin yurdumuzun dört bir yanından gelmiş olmalarıdır. Bu nedenle, deneklerin yurdumuz çocuklarının oldukça yüksek bir oranda «örneklem»ini teşkil etmeleri olasılığı çoktur.

Öğrencilere verilen ankette «kimlik» ile ilgili sorular belirtildikten sonra, (1) Erinlik öncesi problemlerle ilgili sorular, (2) Erinlik çağı problemleriyle ilgili sorular, (3) Erinlik çağı sonrası problemleriyle ilgili sorular yer almıştı.

İncelemenin ailesinden ayrı yatılı bir okulda okuyan öğrenciler üzerinde yapılmış olması, verilen cevaplarda daima bu durumun dikkate alınmasını gerektirecek bir nitelik göstermektedir.

Bu inceleme ile ilgili sonuçların bir kısmı daha önce **Eğitim Hareketleri** adlı öğretmen meslek dergisinde yayımlanmıştı. İçinde ülkemiz gerçeklerini yansıtan önemli sayılabilecek bazı noktalar bulunması dolayısıyla incelemenin tamamını bir arada yayımlamayı uygun bulduk.

Bu vesile ile incelemenin yapılmasına izin veren o tarihteki okul müdürümüz sayın Halit Cevri Aslangil'e ve incelemeye esas olan anketleri büyük bir anlayış ve ciddiyetle cevaplandırıp ve cevaplandırılmasına yardım eden ve bugün mesleklerinin en verimli çağında bulunan değerli öğrencilerime teşekkürü bir borç bilirim.

ERİNLİK ÇAĞINA GİRMEYEN ÖNCE «ERİNLİK» HAKKINDA ÇOCUĞUN BİLGİ EDİNME DURUMU

Eğitimde en nazik konulardan biri, çocuğun erinlik öncesinde erinlik belirtileri hakkında bilgi edinmesidir. Özellikle, kız çocukların bu konuda bilgi edinmesi-

ne ihtiyaçları vardır. Ergenlik çağında bulunan 308 kız öğrenciye «Erinliğe ermeden önce, size bunun hakkında bilgi veren oldu mu? Oldu ise bu bilgiyi kim verdi?» şeklindeki bir soruya çocukların % 28'i cevap vermemiştir. Bunun nedeni, o sırada çocuğun henüz erinliğe ermemiş olabileceği gibi, kendisinin yazısından tanınabileceği endişesi de olabilir.

Ankete cevap veren 222 öğrencinin % 19'u bu konuda bilgi veren olmadığını bildirmiştir. Bunlar, bu konuda çok güçlük çektiklerini de ifade etmektedirler. «Kimlerin bilgi verdiği» hakkındaki soruya verilen cevapların ayrımı da şöyledir :

Bülûğ Çağına Girmeden Önce Kimlerin Bilgi Verdiği

Bilgi veren	Sayı	Yüzde
Anne	94	53
Bayan Öğretmen	52	29
Abla	21	12
Arkadaş	6	3
Baba	5	3
	178	100

Görülüyor ki, kızlar, bülûğ çağıyla ilgili konular, hakkındaki bilgiyi en çok annelerinden, bayan öğretmenlerinden, abla ve arkadaşlarından almaktadır. Çok küçük bir miktarı da babalarından aldıklarını bildirmişlerdir. Bunların, bu konularda bilgi verecek başka bir kimse bulamadıkları anlaşılıyor. Anketi cevaplandırmayanların ve bu konuda bilgi verilmeyenlerin durumu hariç tutulacak olursa, yukardaki dağılım normal gibi görünmektedir. Çok hassas olan bu konudaki bilgiyi çocuğu yakından tanıyan aile bireyleri ve öğretmenler verebilir.

ERGENLİK ÇAĞINDA KENDİ CİNSİNDEN ARKADAŞLIK DURUMU

«Arkadaşlık», birbirini seven kimse-lerin, birbirlerine karşı feragat ve fedakârlık gibi iyi duygularını ifade eden bir terimdir. İnsanların önemli ihtiyaçlarından biridir. Toplumsal yaşama «uyum»

ERİNLİĞE ERME YAŞ VE MEVSİMİ

Erinlik, insan yaşamının önemli bir bir çağdır. Bu bakımdan, pedagojideki önemi büyüktür. Bu çağda genç, beden ve ruh bakımından büyük bir sarsıntı geçirir; âdeta, yaşam yeniden doğar. Bu nedenle, bu çağda gencin, rehberliğe olan ihtiyacı, her yaştakinden çoktur. Bunun için, bu çağın, ana-baba ve öğretmen tarafından doğru olarak bilinmesi, gence, yahut çocuğa yapılacak yardımın veya uygulanacak eğitim yönteminin saptanması bakımından gereklidir.

Erginliğe erme yaşı ve zamanı üzerine etki yapabilecek birçok etkenler vardır. Bunlardan birinin, iklim veya mevsimler olduğu biliniyor. Bu hususu, ülkemiz çocukları üzerinde incelemek istedik. Daha çok köy çevresinden gelen ve ülkemiz çocuklarını temsil edebilecek özellikteki genç kızlar üzerinde anket yöntemi ile yapılan bir incelemenin sonuçları şöyledir :

Erinliğe erme yaşı : İncelemeye katılan 12-19 yaşındaki 308 kişiden 247 si bu soruyu cevaplandırmıştır. Cevap verenlerin sayısı ve yüzde miktarı :

Erinliğe Erme Yaşı

Yaşı	Sayı	Yüzde
9	1	0,5
10	1	0,5
11	2	1,0
12	23	10,0
13	46	19,0
14	82	34,0
15	64	23,0
16	25	10,5
17	2	1,0
18	1	0,5
	247	100,0

Buradan anlaşıldığına göre ülkemizdeki kızlarda erinliğe erme yaşı, 14 civarında olmakla birlikte, oldukça geniş bir ayrılık gösteriyor. Çoğunluk, 12-16 yaş arasındadır. Bu sınırın dışındakilerin önemi yoktur.

Kızlarda Ergenlik

Baş Tarafı Sayfa 4 de

için arkadaşına ihtiyaç vardır. Bu nedenle, herkes az çok arkadaş sahibidir. Bunlardan bazıları vardır ki diğerlerinden ayrılırlar. Bunların arkadaşlığı ömür boyunca sürer. Bu çeşit arkadaşlıklar, çok kez, ergenlik çağında kazanılır.

Arkadaşlık durumunun saptanması, aynı zamanda, toplumsallaşmanın da saptanması demektir. Ergenlik çağındaki arkadaşlık durumu 308 kız öğrenciye uygulanan anketle saptanmıştır.

«Kendi cinsinizden kaç samimi arkadaşınız vardır ? diye sorulan bir soruya 12-15 yaşında olanların % 7 si, 16-19 yaşında olanların % 3'ü cevap vermemiştir. 12-15 yaşlarında, yani erinlik çağında olan kızların büyük bir çoğunluğu (% 72), 1-5 samimi arkadaşına sahiptir. Anketler sınıflandırılırken görüldüğü üzere, bunların da çoğu 1-2 samimi arkadaşına sahiptir. Bunlardan hiç arkadaşına olmayanlar % 13 tür. Bu miktar az sayılmamalıdır. 40 kişilik bir sınıf içinde böyle 5 kişi var, demektir. Bunlar, gerekli rehberlik ve anlayışa muhtaçtır.

Erinlik sonrası (son ergenlik) çağında, yani 16-19 yaşlarında bulunan kızların durumu bundan biraz farklıdır. Kendi cinsinden hiç samimi arkadaşına olmayan oranı % 9,4 tür. Buna karşılık, bunlarda, 5 ten fazla arkadaşına olan % 23'ü buluyor. Bu da gencin erinlik yıllarından sonra yavaş yavaş toplumsallaşmaya başladığını gösterir; fakat yeter değildir. Gençlere rehberlik, bu zamanda da devam edecektir. Özellikle, arkadaş edinemiyenlerin durumu, öncelikle dikkate alınmalıdır.

Bu gibilere, yetenekli buldukları alanlarda, denetim altında, sorumluluklar vermek gerekir. Ayrıca, okuldaki ders dışı etkinlikler de çeşitlendirilmelidir. Bir öğretmen olarak, bu gibi öğrencileri

keşfedip zamanında yardım elimizi uzatmalıyız. Aksi halde, en hafifinden en ağına kadar, çeşitli uyumsuzluk ve ruh hastalıkları, zamanla kişiyi tehdit eder.

Erinliğe erme mevsimi : «Erinliğe hangi mevsimde erdiniz?» biçimindeki soruya 221 kız çocuğunun verdiği cevapların sonucu şöyledir :

Erinliğe Erme Mevsimi

Mevsimler	Sayı	Yüzde
İlkbahar	54	25
Yaz	96	43
Sonbahar	45	20
Kış	26	12
	221	100

Bu çizelgeden, erinliğe erme zamanının, iklimin etkisi ile çok yakından ilgili olduğu anlaşılıyor. Yaz mevsiminde erinliğe erenlerin oranı, kış mevsimindekilerin dört katına yakındır. İlkbaharla sonbahar arasında belirli bir fark görülmemekle birlikte, ilk baharın, son bahara nazaran, erinliğe ermede daha etkili olduğu anlaşılıyor.

ERGENLİK ÇAĞINDA

«MİZAÇ»

«Mizaç», bireyde kalıtım temeli üzerine kurulan toplumsal ilişkilerinin kendine özgü bir halidir. Bireyde iki halde görülür: (1) içe dönüklük, (2) dışa dönüklük. Bunun, beceriksizce bir utangaçlıktan arsızlık ve yılışıklığa kadar varan çok çeşitli biçim ve derecesi vardır.

İnsan yaşamında mizacın içe dönüklük ve dışa dönüklük yönlerinin -normal olarak- egemen olduğu evreler vardır. Örneğin, genel olarak, çocuk, ilk 2-3 yaşlarında çocuk dışa dönüktür. 4-5 yaşlarında utanma belirtileriyle yavaş yavaş içe dönük olmaya başlar. Bu hal, okul çevresine uyum sağlayıncaya kadar sürer. Bundan sonra, dışa dönüklük evresi başlar. Bu durum da erinlik öncesine kadar sürer. Erinlik öncesinde yeniden içe dö-

nüklük görülür. Erinlikten sonra da dışa dönüklük hızla gelişir. 20 yaşından sonra «mizaç», herkeste, kendine özgü belirli bir hal alır. O zaman da «kişilik»in bir yönünü oluşturur.

12-19 yaşları arasındaki 308 kız öğrenciye -adları belirtilmeden- bir anket açtık. Mizaç durumunu saptamak için

«Yalnızlıktan hoşlanırsınız mı?» diye bir soru sorduk. Bu soruya, 12-15 yaşlarında olanların % 9'u cevap vermemiştir. Bu 16-19 yaşlarında olanlarda % 7'dir. Bunun nedenini bilmiyoruz. Belki de kendilerinin tanınabileceği endişesidir.

Bu incelemeye göre, 12-15 yaşlarında bulunanların % 42'si yalnızlıktan hoşlanmakta, % 58'i hoşlanmamaktadır. 16-19 yaşları arasında bulunanlarda bu oran bir raslantı ile bunun aksidir; yani % 58'i hoşlanmakta, % 42'si hoşlanmamaktadır.

Bu durumu kontrol için dolaylı olarak şu soru sorulmuştur: «Başka bir arkadaşla çalışmak isterseniz bu arkadaşınızın nasıl olmasını istersiniz?» Bu soruya da deneklerin % 10'u cevap vermemiştir. 12-15 yaşlarında olanların % 69'u sessiz, % 12'si de şakacı bir arkadaşla çalışmak istemektedir. 16-19 yaşları arasındakilerde şakacı arkadaşla çalışmak isteyenler % 42'ye yükselmiştir.

Her iki soruya verilen cevaplar birleştirilecek olursa, 12-15 yaşlarında olanlar, hem erinlik çağında olmaları, hem de eğitim veya çevre etkisinde daha fazla bulunmaları nedeniyle «daha ciddi» görünmektedirler. Bunlarda % 60 civarında bir içe dönüklük saptanmıştır. Erinlikten sonra bu oran % 50'den daha aşağıya düşmekte ve dışa dönüklük belirtisi olan genç ve şakacı arkadaşlarla çalışmak istediği, % 40'ı geçmektedir.

Eğitimde çocuğa veya gence, mizaç bakımından yapılacak yardım, içe dönüklük evrelerini kolaylıkla atlatmasına yardım etmektir. Burada belirtilen gidişe uygun olmayan zamanlarda çocukta veya gençte görülecek içe dönüklük, «neden»ine göre incelenmeli ve onun toplumsal etkinliklere katılmasını, samimi bir arkadaş bulmasını, bir konu ile ilgilenmesini sağlamak gibi gerekli tedbirler alınmalıdır.